

ЛІТЕРАТУРА

1. Лесик І. Педагогічна діяльність Соломії Крушельницької / І. Лесик // Соломія Крушельницька. Шляхами триумфів: статті та матеріали. / Упор. П. Медведик та ін. – Тернопіль: Джура, 2008. – С. 262 – 267.
2. Людкевич С. Дослідження, статті, рецензії, виступи. Т. 2. / Упор. З. Штундер. – Львів: Дивосвіт, 2000. – 816 с.
3. Павлишин С. Останній концерт... Спогади очевидця / С. Павлишин // Соломія Крушельницька. Шляхами триумфів: статті та матеріали. / Упор. П. Медведик та ін. – Тернопіль: Джура, 2008. – С. 285 – 286
4. Соломія Крушельницька. Спогади. Матеріали. Листування: у двох частинах/ [вступна стаття, упоряд. і примітки М. Головащенко]. – К. : Музична Україна, 1978. – Ч. 2. – 448 с.
5. Соломія Крушельницька. Шляхами триумфів: статті та матеріали. / Упор. П. Медведик та ін. – Тернопіль: Джура, 2008. – 392 с.

Костишин Н.

Науковий керівник – доц. Петришин Г. Р.

ОСНОВНІ ПРИЧИНИ РОЗЛУЧЕНЬ СУЧАСНОЇ СІМ'Ї

Проблема створення сім'ї є актуальною та особливо гострою в наш час. Сім'я є одним із найдавніших соціальних інститутів суспільства. Починаючи з первісного укладу суспільства, завжди існували відносини чоловіка та жінки як пари, що у різних формах та проявах забезпечувала продовження роду, передачу надбань попередніх поколінь та соціалізацію особистості. Водночас сім'я є малою соціальною групою, члени якої зв'язані між собою родинними стосунками, спільним побутом і взаємною моральною відповідальністю [1].

Метою статті є аналіз найбільш поширених причин розлучень сучасної української сім'ї.

Суспільні перетворення сьогодення є важливим чинником, який породжує низку проблем у сучасній українській сім'ї. Значна частина родин не змогла адаптуватися до нових соціально-економічних умов. В умовах перехідного періоду докорінних змін зазнають усі функції сім'ї. Основними тенденціями у функціонуванні українських сімей сьогодні є: зростання шлюбного віку зростає, спільне проживання без реєстрації шлюбів, зниження рівня народжуваності, збільшення кількості неповних сімей та числа розлучень.

Розрізняють зовнішні і внутрішні фактори, які впливають на функціонування сім'ї. До зовнішніх факторів, що можуть негативно впливати на відносини в сім'ї відносять: погані відносини з родичами партнера, позашлюбні зв'язки (зради), проблеми на роботі, погіршення або поліпшення фінансового становища, кар'єризм. До внутрішніх проблем сучасної сім'ї: нетерпимість і прагнення змінити партнера, незадоволеність інтимними стосунками, суперечності при вихованні дітей, шкідливі звички (пияцтво і наркоманія), насильство, нерівність сімейного статусу чоловіка й дружини та інші.

Проблема розлучень існувала завжди, проте раніше вона не мала таких масштабів, оскільки торкалась невеликої кількості людей. До основних причин розлучень сьогодні відносять: лібералізація статевих стосунків, матеріальна незалежність жінки, ліберальне відношення до розлучень, сприйняття шлюбу як особистого задоволення.

Повного розуміння чоловіку й дружині важко досягти. По-перше, це представники різних статей, у кожного з них своє бачення гендерної ролі. По-друге, кожен має свої погляди, звички, переконання. Проблема нерівності сімейного статусу чоловіка й дружини є однією із найголовніших проблем сім'ї. Тому краще використовувати тактику «прихованого лідера», щоб не створювати психологічного тиску на один на іншого та уникнути напруження в сім'ї.

Причиною конфліктної взаємодії у сучасній сім'ї є неадекватність престижності подружжя, яка визначає самооцінку людини. Жінки досягають піку престижності у віці близько 24-27 років, що пов'язано з народженням дитини. Чоловіки досягають піку престижності у віці 35-45 років, що пов'язано з певними успіхами у соціальній сфері. Неадекватність престижності неможливо повністю усунути, проте можна послабити її негативний вплив, прийнявши міри для укріплення сім'ї.

Важливою проблемою сім'ї є її матеріальне забезпечення – загальний рівень життя, в який входить рівень заробітної плати, забезпеченість товарами широкого вжитку, благоустрій побуту, організація вільного часу тощо. Зрозуміло, що проблема матеріальної забезпеченості сім'ї не єдина для нормального її функціонування, але це той фундамент, який дає змогу кожній сім'ї отримати все необхідне для усіх її членів і, перш за все, для дітей. На жаль, лише одне матеріальне забезпечення сімей не може зберегти їх цілісність. Відомо, що в часи лихоліть і пов'язаним з ними падінням рівня матеріальної забезпеченості, сім'ї ставали ще більш згуртованими і, навпаки, з ростом добробуту збільшувався відсоток зруйнованих сімей.

Частота розлучень залежить від критичних періодів сімейного життя. Так, багато сімей розпадаються, не проживши разом й року. Причиною може стати неготовність молодих людей до подружнього життя. Відсутність досвіду жити з іншою людиною, відмінність поглядів на вирішення побутових питань, звички, недоліки характеру (лінь, жадність) є поширеними причинами, через які важко зберегти молоду сім'ю. Ініціатором розлучення переважно стає той, хто втратив почуття до іншої людини та страждає від поганих

відносин. Отже, причиною розлучень під час цього періоду сімейного життя стають, як правило, індивідуальні особливості чоловіка й дружини.

Критичним для сім'ї є п'ятирічний вік шлюбу. Розрив стосунків відбувається через те, що подружжя не змігло досягнути психологічної, духовної та статевої сумісності. У цей період частина чоловіків усувається від сімейних справ, внаслідок цього дружина повинна суміщати домашні обов'язки з роботою. Ініціаторами розриву на цьому етапі подружнього життя найчастіше є жінки. Інколи чоловіки, які не витримують психологічного тиску дружини.

Третій критичний період настає тоді, коли людям приблизно по 40 років. Дуже часто саме в цей період приходить усвідомлення, що стосунки давно вичерпали свій ліміт, а шлюб тримався заради дітей. Оскільки діти подорослішали, таку пару вже нічого не поєднує разом. Ініціатором розлучення у цей період часто виступає чоловік, який збудував свою службову кар'єру і прагне нових стосунків з більш молодшою за віком жінкою.

Поширеною причиною розлучень в Україні є фізичне і психологічне домашнє насильство. Об'єктами насильства є здебільшого діти і жінки. Проте інколи й жінки вдаються до насильства проти дітей та чоловіків. Причинами поширення домашнього насильства, на думку соціологів є: поєднання емоційної напруги та персональної інтимності; традиції та інші.

За статистичними даними на 1000 жителів України припадає 5,3 розлучень проти 7,6 шлюбів; на кожні 2 шлюби – майже 1 розлучення (40%); 60% громадян, які вступають в повторний шлюб, мають дітей в попередній сім'ї; 90% неповних сімей (це мати з дитиною); 40% чоловіків і 60% жінок знаходять щастя в повторному шлюбі [2, с. 168].

Унаслідок розлучень підвищується рівень повторних шлюбів, збільшується кількість сімей з нерідним батьком або матір'ю, збільшується кількість неповних сімей.

Висновки. У наш час відбувається велика кількість розлучень зумовлена внутрішньо сімейними причинами та динамікою перетворень у нашому суспільстві. Стабілізація розвитку суспільства сприятиме зменшенню проблем пов'язаних з питаннями конфліктності відносин у сім'ях.

ЛІТЕРАТУРА

1. Додонов Р. Соціологія: Навч. посібник для курсантів і студ. вищих навч. закл. МВС України / Донецький юридичний ін-т МВС при Донецькому національному ун-ті. — Донецьк, 2005. — 224с.
2. Хомяк М. Я. Аналіз сучасних проблем сім'ї та народжуваності в Україні / М. Я. Хомяк. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/Oleg/Downloads/staptp_2013_58_22.pdf .

Бойчук Ю.

Науковий керівник – доц. Гринчук І.П.

ПЕДАГОГИ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ТЕРНОПОЛЯ ЯК ПРЕДСТАВНИКИ ЛЬВІВСЬКОЇ СКРИПКОВОЇ ШКОЛИ

Формування львівської скрипкової виконавсько-педагогічної школи має міцне підґрунтя (від I половини XIX ст.), пов'язане з іменами скрипалів К. Ліпінського, С. Сервачинського (вчителя Г. Венявського і Й. Йоахіма) та ін. Головним осердям процесу стала окрема кафедра скрипки при Консерваторії ГМТ у Львові (1854) (Л. Мазепа) [3].

Першою українською фаховою скрипальною-педагогом у Музичному Інституті ім. М. Лисенка у Львові стала Є. Щедрович-Ганкевичева, учениця Л. Ауера та О. Шевчика. Її справу продовжив Є. Перфецький, з класу якого вийшли Р. Криштальський, українсько-американський скрипаль Р. Придаткевич та ін. Вагомий внесок у становлення скрипкової школи внесли педагоги і виконавці І. Левицький, К. Гладилевич, Є. Козулькевич, О. Москвичів, І. Косинин [1; 3], Ю. Крих, який свого часу викладав і у Тернопільській філії ВМІЛ (з 1929 р.) [2].

З різними перервами та реорганізаціями від 1940 р., далі від 1944 р., при Львівській консерваторії (ЛДК) ім. М. Лисенка почала функціонувати кафедра оркестрових, згодом струнно-смичкових інструментів. Її першими завідувачами були професори Д. Лекґер та Б. Каськів [4]. Дослідники-музикознавці (Л. Мазепа [3], Ю. Волощук [1] та ін.) зазначають, що у післявоєнному періоді розвитку школи вагомий слід залишили професори В. Стеценко (син К. Стеценка), П. Макаренко. Серед видатних вихованців останнього: професори Б. Каськів, народний артист України Б. Которович, заслужений діяч мистецтв України З. Дашак. Відомими послідовниками професора Д. Лекґера стали сьгоднішні професори Г. Павлій, Б. Каськів (після від'їзду П. Макаренка) [4], доценти Т. Шуп'яна, Ю. Оніщенко, Л. Чайковська, Н. Пославська, О. Ванькович (Когут) та інші. Серед вихованців професора Олександри (Лесі) Деркач - лауреат міжнародних конкурсів, народна артистка України професор Л. Шутко, дипломант республіканських конкурсів доцент М. Вайцнер, доктор мистецтвознавства професор О. Бодіна [5].

Серед відомих педагогів 1950-1970-х рр. - К. Михайлов, О. Єгоров, С. Аммерман, Й. Сапір, Г. Дяченко, Г. Хейфец, О. Тюппа, Ю. Гольда. Серед педагогів-скрипалів наступного покоління - імена професорів, кандидатів мистецтвознавства Г. Павлія, Д. Колбіна, В. Заранського, доцентів, кандидатів мистецтвознавства О. Когут, Н. Пославської, О. Андрейко, доцентів Ю. Оніщенко, Т. Сиротюк, Л. Чайковської. Їх естафету перейняли молодше покоління - О. Цап, М. Сора, М. Футурська [5].